



Dato: .30.11.2017

Deres ref.:

Vår ref.: Kirsten Jørgensen, politisk leder Dnj

Til Helse og omsorgsdepartementet

Innspill til Høring- Forslag til forskrift om kommunenes helsefremmende og forbyggende arbeid i helsestasjon -og skolehelsetjenesten fra Den norske jordmorforening (Dnj)

Den norske jordmorforening takker for muligheten til å komme med innspill til høring om forslag til forskrift om kommunenes helsefremmende og forbyggende arbeid i helsestasjon- og skolehelsetjenesten.

Tilbud til gravide og til barselfamilier inngår i helsestasjonens arbeid og er en viktig del av kommunens helsefremmende og forebyggende arbeid. Dette kommer godt frem i forskriften. Fra 2016 fikk jordmødre og helsesøstre rett til å rekvirere alle typer prevensjonsmidler til alle friske kvinner over 16 år. Familieplanlegging og tilbud om veiledning i seksuell helse er et viktig helsefremmende og forebyggende tiltak uavhengig av kvinnens alder og status som mor. Jordmødre og helsesøstre jobber tradisjonelt i helsestasjon. Jordmorforeningen ønsker derfor at familieplanlegging og prevensjonsveiledning inkluderes som et tredje punkt under § 3 i Kap II Kommunens ansvar for helsestasjons- og skolehelsetjenesten. Dette for å presisere at prevensjonsveiledning ved jordmor eller helsesøster er et tilbud til alle kvinner, ikke bare innen definerte grupper som gravide, nyfødte, barselkvinner og deres partnere og barn og ungdom 0-20 år (§ 6).

Helsefremmende og forebyggende arbeid er omfattende og bruker er tjent med et bredt tverrprofesjonelt samarbeid. Samarbeid med andre enheter og annet tjenestenivå inngår som en selvfølgelig del av tjenesten. Med henvisning til helse- og omsorgstjenesteloven § 3-2 andre ledd har departementet vurdert at det ikke er nødvendig å gi en nærmere regulering av kompetansekrav i forskriften. Den norske jordmorforening er ikke enige i dette, og anbefaler at forskriften bruker samme formulering som i lovverket for å understreke at en tverrfaglig tjeneste / -tilbud må inkludere en kjernekompetanse fra ulike fagprofesjoner. Det presiseres at kjernekompetanse er et minimum, også annen kompetanse kan være nødvendig og viktig del av kommunens helsefremmende og forebyggende tjeneste.

Jordmortjenesten skal være kunnskapsbasert og god kvalitet i tjenesten er et mål. Riktig kompetanse og tilstrekkelig bemanning er viktige virkemidler for å nå målet.

Helsedirektoratet har nylig publisert [utredning av bemanningsnorm i helsestasjons- og skolehelsetjenesten](#). Jordmorforeningen støtter at det bør utarbeides en bemanningsnorm også for jordmortjenesten. Vi ønsker å bidra med vår fagkompetanse i utarbeidelse av disse og stiller oss selvfølgelig til disposisjon for et slik arbeid.

Jordmorforeningen mener videre at kompetanseheving, faglig oppdatering, videreutdanning og systematisk veiledning av virksomhetens ansatte må inngå som del av kommunens systematiske kvalitetsarbeid. Jordmødre har de siste årene fått utvidet sitt arbeidsfelt. Kartlegging av voldsutsatte kvinner og familier er et godt eksempel. Å spørre gravide om vold er en oppgave som krever tid, faglig trygghet og kompetanse.

Jordmorforeningen støtter formuleringen «*Det skal pekes ut leder(e) for helsestasjons- og skolehelsetjenesten*». Profesjonsnøytral ledelse av en tverrprofesjonell tjeneste er en nødvendig endring. Personlig egnethet og kompetanse innen ledelse bør være avgjørende for hvem som tilsettes som ledere for helsestasjons- og skolehelsetjeneste, ikke profesjonstilhørighet. Ledelse er et eget fag og krav til lederkompetanse må være tydelig. Den foreslåtte endringen gir kommunen mulighet til å vektlegge lederkvalifikasjoner fremfor profesjonstilhørighet ved ansettelse. En stor del av leders ansvarsområde er systematisk styring, kvalitetsarbeid og gode kontrollrutiner. Deler av dette arbeidet er knyttet til fag som for eksempel fagprosedyrer i svangerskaps- og

barselomsorgen. Jordmorforeningen anser det derfor som nødvendig at det etableres faglig styring og -ledelse innen de ulike profesjonene som en støtte til leder av tjenesten.

Jordmorforeningen støtter at forskriften vektlegger kommunens ansvar for å forebygge, avdekke og avverge vold, overgrep og omsorgssvikt. Jordmor er i en viktig posisjon når det gjelder muligheten for å kunne avdekke vold og overgrep mot kvinner. Hun kan følge kvinnene tett gjennom svangerskaps- og barselomsorg. Jordmor vil kunne avdekke fysiske skader ved undersøkelser, og vil også være i posisjon til å samtale med kvinnene om slike tema. Det er ifølge nye retningslinjer for svangerskapsomsorgen et pålegg om å spørre den gravide om vold og seksuelle overgrep. Det er derfor viktig med kontinuitet og tett samarbeid for å skape en tillitsskapende relasjon til kvinnen. Bevisstgjøring av meldeplikt og samarbeid med barneverntjenesten er nyttig og nødvendig. Samtidig ser vi at det er behov for mer kompetanse og tverrprofesjonelt samarbeid på dette området. Jordmorforeningen opplever at det i mange kommuner er mangler i gode systemer for ivaretagelse av kvinnene og familien etter at det er avdekket mistanke om vold, overgrep eller omsorgssvikt. Både bruker og tjenestene er tjent med god dialog og samarbeid rundt aktuelle tiltak.

Det må komme tydelig frem i forskriften at helsestasjonsvirksomhet og skolehelsetjeneste skal være gratis for brukerne. Jordmorforeningen anbefaler derfor at det spesifiserer i forskriften at det ikke skal være brukerbetaling

Økonomi

Helse- og omsorgsdepartementet vurderer at endringene i forskriften ikke vil medføre nevneverdige økonomiske eller administrative kostnader. Jordmorforeningen vil påpeke at det er et betydelig gap mellom intensjon og realitet i mange norske kommuner i dag. Regjeringen har vist satsingsvilje, men langt fra alle vedtatte millioner har blitt prioritert til helsefremmede og forebyggende tjenester ute i kommunene. Eksempelvis er det et betydelig antall barselkvinner og nybakte familier som ikke får hjemmebesøk ved jordmor 1-3 dager etter utskrivning fra sykehus slik Nasjonal faglig retningslinje for

barselomsorgen anbefaler. I all hovedsak er avviket begrunnet i manglende ressurser og kapasitet i jordmortjenesten. Jordmorforeningen mener at gjennomføring av denne forskiften etter intensjon vil kreve mer ressurser enn det som er tilgjengelig for jordmortjenesten og helsestasjonsvirksomheten for øvrig pr i dag. Det anbefales målrettede tiltak som øremerking av midler og bindende bemanningsnorm i tjenesten.

Med vennlig hilsen

Den norske jordmorforening

Kirsten Jørgensen

Politisk leder

Sigrun Kongslien

Leder, Faglig- / etisk utvalg